

12. PREČO BASSEM TERAZ BÝVA V LIBANONE?

Anotácia:

Počas hodiny sa žiaci a žiačky oboznámia s termínom „utečenectvo“ a dozvedia sa, ako vyzerá situácia utečencov zo Sýrie. Portréty osôb, ktoré našli útočisko v Libanone, Jordánsku, Iraku a Grécku pomáhajú porozumieť, s akými problémami sa konfrontujú títo ľudia a dávajú ľudskú tvár spomenutej globálnej výzve.

Odporúčaný ročník:

3. ročník gymnázií.

Tematický celok:

Občan a štát.

Téma:

Ľudské práva.

Výkonový štandard:

Objasniť podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti.

Čas:

45 minút.

Pomôcky:

Fotografia utečenkine alebo utečenca z novín, časopisov alebo internetu, papiere alebo zošity pre žiakov, písacie potreby, skopírovaná príloha č. 1 – do každej skupiny,

príloha č. 3 – skopírovaná raz, alternatívne aj príloha č. 2 (skopírovaná raz alebo do každej skupiny).

Ciele:

- ▶ dozvedieť sa, čo znamenajú pojmy „utečenec“, „vnútorný utečenec“, „klimatický utečenec“;
- ▶ spoznať situáciu utečencov na príklade osôb, ktoré vycestovali zo Sýrie z dôvodu občianskej vojny;
- ▶ vymenovať príklady pomoci, ktorá je poskytovaná utečencom.

 10 MIN.

Postup:

EVOKÁCIA:

1. Ukážte žiakom fotografiu utečenca či utečenkyne, ktorú nájdete na internete. Je dôležité, aby to bola reálna osoba, aby ste poznali krajinu jej pôvodu a krajinu, kam utiekla. Na fotografii by mal byť človek vo veku tínedžera, bez zjavných známkov silného stresu alebo extrémnej chudoby – nemá vzbudzovať na prvý pohľad ľútosť. Žiakom povedzte, odkiaľ ten človek pochádza a kde teraz žije. Ak viete jeho meno, povedzte aj meno. Ak nie, rýchlou diskusiou so žiakmi mu dajte meno, ktorým ho budete volať.
2. Položte žiakom otázku: „Prečo [meno človeka] teraz býva v [krajinu, kam utiekol]?“ (napr. „Prečo Bassem teraz býva v Libanone?“).

Nechajte žiakov krátko brainstormovať, asi po dvoch minútach ich skúste nasmerovať tak, aby povedali aj správnu odpoveď: „musel utiecť zo svojej krajiny“, „je utečencom, utečenkyňou“. (Slovo utečenec či utečenkyňa určite použite.)

3. Požiadajte žiakov, aby si predstavili, že tento človek zazvonil pri dverách ich bytu. Na papier majú napísať:
 - ▶ jednu otázku, ktorú by mu/jej položili;
 - ▶ jednu vec, ktorú by mu/jej darovali;
 - ▶ jednu vec, s ktorou by mu/jej pomohli.

Niektoré odpovede dajte prečítať nahlas – stačí dve-tri odpovede na každú otázku.

4. Spýtajte sa žiakov, či vedia, z akého dôvodu boli (sú) ľudia nútení utekať zo Sýrie a čo vedia o tomto konflikte. Priblížte im základné informácie o tejto téme.

 10 MIN.

UVEDOMENIE:

5. Rozdajte žiakom definíciu pojmu „utečenec“ zapísanú v Ženevskej konvencii z roku 1951 a 5 krátkych opisov, na základe ktorých majú rozhodnúť, či daná osoba môže byť nazvaná utečencom (príloha č. 1). Vyzvite žiakov, aby prečítali a zdôvodnili odpovede, vysvetlite prípadné pochybnosti.

! Správne odpovede:

! 1 – áno 2 – nie 3 – áno 4 – nie 5 – áno

Definíciu klimatických a vnútorných utečencov nájdete v slovníku pojmov.

6. (Iba v prípade dostatku času.)

Vyzvite žiakov, aby na základe mapy (príloha č. 2) vymenovali krajiny, v ktorých utečenci zo Sýrie hľadali útočisko.

INFORMÁCIA PRE VÁS

Vo vlně protestov v rôznych krajinách Blízkeho Východu a Severnej Afriky, ktoré sa pretransformovali do revolúcie, o. i. v Tunisku, Egypte, Líbyi a Jemene a boli označené menom „Arabská jar“, aj v Sýrii vypukli v roku 2011 protivládne demonštrácie, ktorých účastníci sa stretli s brutálnymi represiami. Represívna reakcia vlády na občianske nepokoje spôsobila, že konflikt eskaloval a prepukla občianska vojna. Následné mocenské vákuum a nezhoda medzinárodného spoločenstva, ako na konflikt reagovať, zapríčinili, že sa konflikt rozšíril a situácia sa naďalej zhoršovala. Podľa údajov UNHCR na konci marca 2015 bol počet utečencov zo Sýrie takmer 4 milióny. Z celkových 22 miliónov ľudí bola (v roku 2014) konfliktom zasiahnutá takmer polovica ľudí. V decembri 2014 bolo v Sýrii 7,6 milióna vnútorných utečencov. Obyvatelia Sýrie utekali nielen do susedných krajín, ale aj do Európy, o. i. do Nemecka, Švédska, Veľkej Británie, Švajčiarska alebo Grécka.

7 MIN.

- 7.** Rozdeľte žiakov do skupín s počtom 3-5 členov. Podľa veľkosti triedy bude skupín šesť alebo tri. Každý skupine dajte jednu kartičku z prílohy č. 3 – príbeh A budú mať dve skupiny, príbeh B iné dve skupiny a príbeh C ostatné dve skupiny. Požiadajte ich, aby vyplnili tabuľku.
- 8.** Požiadajte skupiny, aby prezentovali príbeh osôb na svojej kartičke. V prípade, že ich je šesť, najprv jedna skupina prečíta príbeh A, druhá skupina prečíta, ako vyplnili tabuľku (prvá skupina ju môže korigovať alebo doplniť). Potom tretia skupina prečíta príbeh B, štvrtá skupina prečíta, ako vyplnili tabuľku (tretia skupina ju môže korigovať alebo doplniť). Napokon piata skupina prečíta príbeh C, šiesta skupina prečíta, ako vyplnili tabuľku (piata skupina ju môže korigovať alebo doplniť).

REFLEXIA:

- 9.** Vyzvite žiakov, aby opísali emócie, ktoré v nich vzbudili prečítané príbehy a aby načrtli, čo sa dozvedeli o podmienkach života v tábore pre utečencov – povzbudte ich, aby sa odvolávali na príklady a aby hovorili aj o tom, čo ich prekvapilo.
- 10.** Zhrňte a na tabuľu spíšte poznatky, ktoré ste získali z hodiny – napríklad:
- ▶ kto je utečenec;
 - ▶ kde sa nachádzajú utečenci zo Sýrie;
 - ▶ najčastejšie príčiny úteku;
 - ▶ najčastejšie problémy utečencov;
 - ▶ obvykle oceňovaná pomoc;
 - ▶ kto obvykle pomáha.
- 11.** Spýtajte sa žiakov, či si myslia, že sa situácia utečencov zo Sýrie týka aj štátov v Európe. Ako?
- 12.** Diskutujte, či vidia nejakú možnosť, ako by oni vo svojom veku a postavení mohli byť nápomocní utečencom. Vedte o tom rozhovor, ale netlačte ich k záväzku. Ak však prejavia záujem, nebráňte im, ale podľa svojich možností im pomôžte. (Prípadný návrh na finančnú pomoc nechajte „odložený bokom“ a diskusiu smerujte skôr k osobnej aktivite, ktorou by prípadne mohli prispieť.)

Zdroje:

<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/syria.php>

<http://www.unicef.org/infobycountry/jordan.html>

<http://www.doctorswithoutborders.org/document/syria-crisis-fact-sheet>

PRÍLOHA Č. 1 – PRACOVNÝ LIST

UTEČENCI

Definícia termínu „utečenec“ v zmysle Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951:

Je to osoba, ktorá v dôsledku opodstatnenej obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, ktoré nemôže prijať, alebo v dôsledku obáv prameniacych z uvedených príslušností, odmieta ochranu svojho štátu; alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu v dôsledku týchto udalostí a ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť.

Prečítajte si opisy nižšie a rozhodnite, či v súlade s vyššie uvedenou definíciou môže byť daná osoba nazvaná utečencom. Odpovede zdôvodnite:

1. Shirin je opozičná aktivistka z Iránu a pred dvoma rokmi po účasti v protivládnej demonštrácii bola pol roka väznená. Po prepustení z väzenia vycestovala do Francúzska v obave o svoj život i o bezpečnosť svojich najbližších.

2. Amina je z Iraku, pochádza z Bagdadu a už päť rokov býva vo Veľkej Británii. Pricestovala tam kvôli štúdiu a v súčasnosti pracuje ako korešpondentka v jednej televíznej stanici.

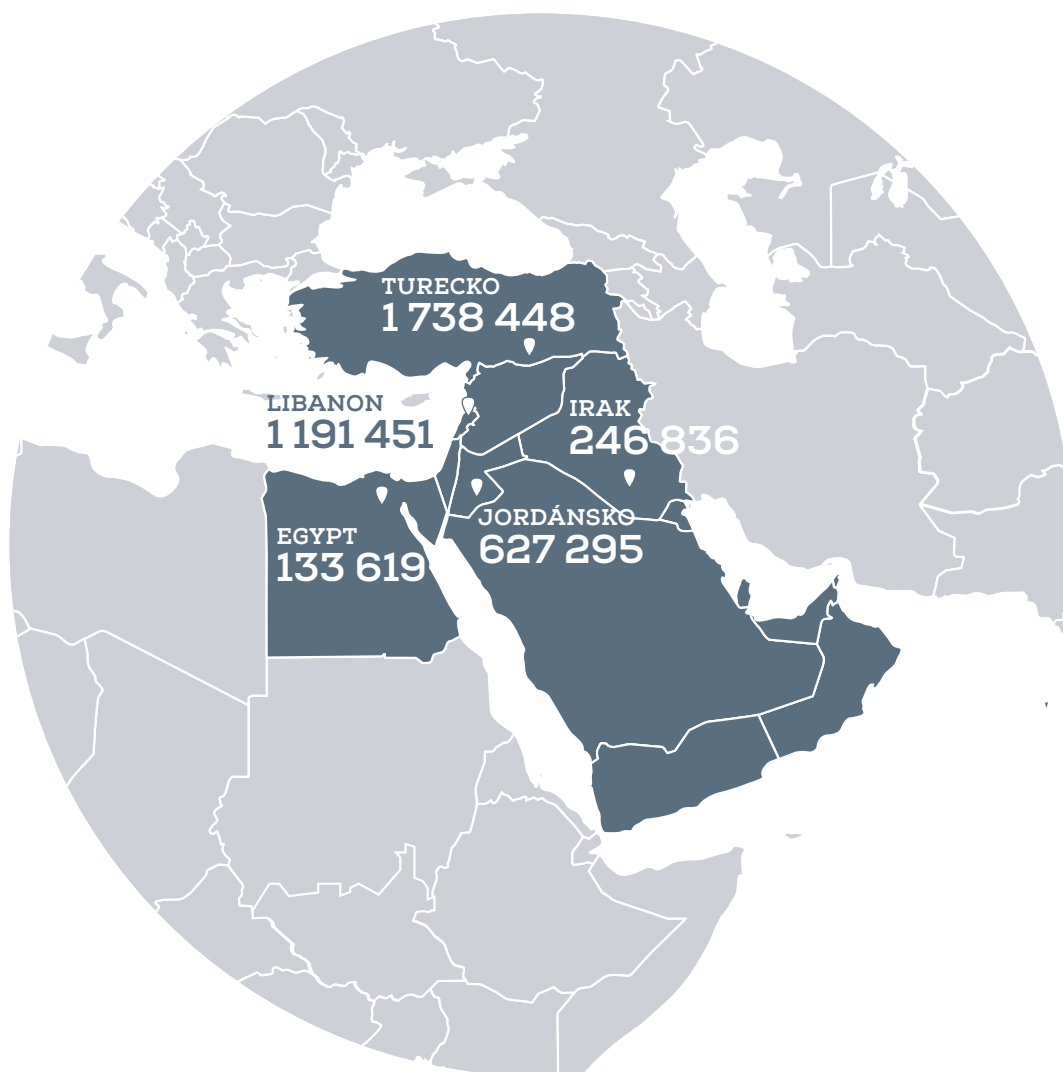
3. Thang pochádza z Mjanmarska (Barma) a z dôvodu etnického konfliktu opustil svoju krajinu a vycestoval do Taiwanu, kde sa nemusí obávať prenasledovania.

4. V dôsledku povodní, ktoré postihli Peru, stratil Pedro svoj dobytok a presťahoval sa spolu s rodinou zo svojej obce na 100 kilometrov vzdialené miesto na severe krajiny, kde vláda pripravila útočisko pre poškodených.

5. Bassem pochádza z mesta Homs zo Sýrie, kde sa odohráva občianska vojna. Bol obvinený, že sa chce stať bojovníkom, preto vycestoval do Libanonu, kde hľadá útočisko.

PRÍLOHA Č. 2 – MAPA

ROZMIESTNENIE SÝRSKYCH UTEČENCOV

Zdroj: UNHCR, marec 2015, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

PRÍLOHA Č. 3 – POMOCNÝ MATERIÁL

UTEČENCI ZO SÝRIE

Karta A

Zijad býva v tábore Zaatari v Jordánsku.

Zijad má 31 rokov a spolu s rodinou – ženou a tromi deťmi – býva v tábore pre utečencov Zaatari v Jordánsku, kde pracuje ako strážnik. Je to v súčasnosti jeden z najväčších táborov pre utečencov na svete – na konci roka 2013 tu bývalo okolo 130 tisíc osôb. Rodičia Zijada, jeho bratia aj sestry ostali v Sýrii. Pociťuje neustálu túžbu sa vrátiť, ale jeho prioritou je starosť o bezpečnosť jeho najbližších a ďalšie dieťa, ktoré spolu so ženou čakajú. Pred rokom, ešte v Sýrii, bol uväznený a nemohol s rodinou stráviť ramadán – moslimský mesiac pôstu. Hoci je ďaleko od domova, teší sa, že stráni tento čas so svojou ženou a deťmi. Napriek ťažkostiam v tábore pre utečencov sa snažia vytvoriť náhradu tepla domova. Svoje staršie deti posielajú do školy, ktorú spolufinancuje UNICEF – Detský fond Organizácie spojených národov.

Dôvod úteku:
Miesto úteku:
Ako dnes žije?
Akú pomoc dostal?
Kto mu pomáha?

Karta B

Hamad – v súčasnosti býva s rodičmi v tábore Domiz v Iraku.

Rodičia dva a polročného Hamada cestovali spolu s ním počas celého roka po Sýrii, utekali pred nebezpečenstvom a hľadali útočisko v rôznych mestách, až nakoniec dorazili do Domizu, tábora pre utečencov v severnom Iraku. Dostali tu pomoc zo strany UNHCR – Vysokého komisára OSN pre utečencov, o. i. vo forme matracov, diek a kuchynských potrieb. Čakajú aj na stan, ktorý bude ich prvým „domom“ po dvanástich mesiacoch. V táboroch pre utečencov majú ľudia často možnosť využiť medicínsku starostlivosť, má to zvlášť význam pre deti, ktoré môžu zaočkovať (aj proti osýpkam a detskej obrne). V tábore Domiz zabezpečuje medicínsku starostlivosť a prístup k čistej vode a sanitárnym zariadeniam predovšetkým medzinárodná organizácia Lekári bez hraníc, ktorá v roku 1999 za svoju činnosť získala Nobelovu cenu za mier.

Dôvod úteku:
Miesto úteku:
Ako dnes žije?
Akú pomoc dostal?
Kto mu pomáha?

PRÍLOHA Č. 3 – POMOCNÝ MATERIÁL

Karta C

Lajla býva s deťmi v Aténach, v Grécku.

Lajla má 40 rokov a donedávna viedla pokojný a šťastný život. Bývala v severnej Sýrii, kde spolu s mužom vlastnili malý obchod, ktorý im dovoľoval užiť celú osemčlennú rodinu. Keď však bola pred dvoma rokmi počas vojny jej dedina zničená, utiekla z domu a stihla so sebou zobrať len rodinný album s fotografiami. Teraz býva s deťmi v Aténach, v Grécku a jej muž zostal v Sýrii. Veľmi sa oňho bojí a nevie, či je v bezpečí. Veľa utečencov ako Lajla nebýva v špeciálne vytvorených táborech, ale si prenajmú byt na mieste, kam prídu. Humanitárne a pomocné organizácie sa snažia podporovať ich, aby si mohli nanovo usporiadať život; niekedy preplácajú náklady na nájomné alebo financujú vzdelávanie detí. Stáva sa tiež (napríklad aj v Libanone), že ako gesto solidarity obyvatelia prijímajú do svojich domovov sýrske rodiny, pričom im ponúknu nielen bývanie a stravu, ale aj svoju pohostinnosť a vnímajú ich ako členov rodiny.

Dôvod úteku:

Miesto úteku:

Ako dnes žije?

Akú pomoc dostala?

Kto jej pomáha?